

MAGYAR GERONTOLÓGIA

14. ÉVFOLYAM KONFERENCIA KÜLÖNSZÁM

2022. 14. évf. Konferencia Különszám

On-line verzió: ISSN 2062-3690

[www.https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia](https://ojs.lib.unideb.hu/gerontologia)

Családi gondozók izolációjának veszélye – a gondozásból fakadó megterheltség kapcsolati dimenziói

Leleszi-Tróbert Anett Mária^{1,2}, Bagyura Márton^{2,3}, Széman Zsuzsa^{1,2}

¹, Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet;

², MTA Poszt-COVID jelenségek kutatására irányuló nagy kockázatú pályázati támogatás;

³, Társadalomtudományi Kutatóközpont

Kulcsszavak: családi gondozók (family carers), megterheltség (burden), izoláció, családi és baráti kapcsolatok, támogatottság

A kutatás elméleti háttere, relevanciája

Előregedő társadalmunkban az ellátórendszerek fokozódó terheltsége miatt erősödik a családtagok gondozási szerepe. Az idősgondozást végző családtagok (családi gondozók) helyzetét nemzetközi szinten évtizedek óta vizsgálják. A gondozás jelentős megterhelődést (burden) okoz, amely számos tényezővel összefüggő, komplex jelenség (Liu - Heffernan – Tan, 2020). Káros fizikai és pszichés hatásokkal járhat, pl. csökkenő ellenálló képesség, izoláció, fizikai és pszichés kimerültség (Ducharme - Lebel – Bergman, 2001). Bár a családi gondozók száma jelentős hazánkban (500 ezer főre becsülik, Gyarmati, 2019), kevés rájuk vonatkozó vizsgálat zajlott (pl. Jeneiné Rubovszky, 2017, Patyán, 2018). 2018-as adatfelvételünk jelentős gondozási terheket igazolt (Tróbert - Széman, 2019). A COVID-19 idején a kutatást folytatva (Tróbert – Bagyura - Széman, 2020) a pandémia negatív hatását tapasztaltuk a gondozási folyamatban.

Célok

2022-es kutatásunk célja kettős:

1. a gondozásból fakadó megterheltség és a munkahelyi, professzionális munkavégzés kapcsolatának korábbi kutatásainkra épülő vizsgálata, különös tekintettel a COVID-19 miatt fellépő új kihívásokra.

2. A családi gondozók munkaerőpiaci részvételének elemzése.

Előadásunk fókuszában a gondozásból fakadó megterheltségnek és a gondozói szerepnek a kapcsolatokban megmutatkozó lehetséges negatív hatásai állnak.

Módszerek

Kevert módszertant – kvantitatív (kérdőív) és kvalitatív (mélyinterjú, fókuszcsoport, desk research) vizsgálatokat alkalmaztunk.

Eredmények

Az előadás során a gondozók megterheltségét a kapcsolati dimenziók mentén mutatjuk be, a következő szempontok tükrében (támaszkodva a 2018-ban, 2020-ban és 2022-ben végzett online kérdőíves adatfelvételek eredményeire is): az objektív gondozási terhek hatása a fizikai és érzelmi jóllétre, a gondozási feladat hatása a párkapcsolatra, családi és baráti kapcsolatokra, a gondozás és a munka összehangolásának nehézségei, támogatottság a családi gondozói szerepkörben.

Irodalomjegyzék

Ducharme F. - Lebel P. - Bergman H. (2001) Vieillesse et soins, l'urgence d'offrir des services de santé intégrés aux familles du XXIe siècle. Ruptures, revue transdisciplinaire en santé, 8:110–121.

Gyarmati A. (2019) Idősödés, idősellátás Magyarországon. Helyzetkép és problémák. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/15410.pdf>

Liu Z. - Heffernan C. - Tan J. (2020) Caregiver burden: A concept analysis. Int J Nurs Sciences, 7: 438–445.

Patyán L. (2018) A professzionális és családi gondozók viszonyrendszere az idősök otthoni gondozásában. Doktori disszertáció, ELTE. <https://edit.elte.hu/xmlui/static/pdf-viewer/external/pdfjs2.1.266dist/web/viewer.html?file=https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/41597/Disszert%20a1ci%20b3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Jeneiné Rubovszki Cs. (2017) Az idős gondozás megoldatlanságának áldozatai. A gondozó családtagok helyzete a mai Magyarországon. Doktori disszertáció, ELTE.

https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/37201/Rubovszky_Csilla_Doktori_%C3%A9rtekez%C3%A9s.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tróbert A.M. – Széman Zs. (2019) Idősgondozás az ellátórendszeren kívül: Családi gondozók kihívásai, MAGYAR GERONTOLÓGIA 11: 37, 2-28.

Tróbert A. M. – Bagyura M. – Széman Zs. (2020) Idős hozzátartozót gondozó családtagok megterheltsége a COVID-19 idején, In: Kristóf, Luca; Megyesi, Boldizsár (szerk.) A szociológia egy sikeres évszázad előtt? : A Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézetének konferenciája 2020. október 8-9. Absztraktok. Budapest, Magyarország: Társadalomtudományi Kutatóközpont, 64. http://real.mtak.hu/116124/1/szockonf_absztr_kiad.pdf

A szerzők:

Leleszi-Tróbert Anett Mária

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet;

MTA Poszt-COVID jelenségek kutatására irányuló nagy kockázatú pályázati támogatás;

trobert.anett@public.semmelweis-univ.hu

Bagyura Márton

MTA Poszt-COVID jelenségek kutatására irányuló nagy kockázatú pályázati támogatás;

Társadalomtudományi Kutatóközpont

bagyura.marton@tk.hu

Széman Zsuzsa

Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet;

MTA Poszt-COVID jelenségek kutatására irányuló nagy kockázatú pályázati támogatás;